Ålands landskapsregering

| Asiakirjan nimi | Kirjeen nro |
|---|---|
| LAUSUNTO | 314 Rk1a |
| Asian nro | Päiväys |
| ÅLR 2026/5451 | 10.9.2026 |

Viite
RP 139/2026 vp

Eduskunnan hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

Yhteyshenkilö
Lakimies Camilla Hägglund-Palmqvist

Asia

## Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vaaratiedotteesta annetun lain 5 ja 7 §:n muuttamisesta, HE 139/2026 vp

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vaaratiedotteesta annettua lakia siten, että vaaratiedote voitaisiin välittää väestölle myös Cell Broadcast -varoitusjärjestelmää (solulähetysjärjestelmä) käyttäen ja että Hätäkeskuslaitokselle säädettäisiin velvoite välittää vaaratiedotteet tätä järjestelmää käyttäen. Ehdotusta perustellaan muun muassa tämänhetkisellä turvallisuustilanteella ja tarpeella voida nopeasti ottaa käyttöön teknisesti entistä parempi väestönvaroitusjärjestelmä.

Ahvenanmaan maakunnan hallitus kannattaa Cell Broadcast -järjestelmän käyttöönottoa väestön varoittamiseen käytettävänä täydentävänä kanavana. Mahdollisuus tavoittaa riskialueella oleskelevat ihmiset nopeasti ja maantieteellisesti kohdennetusti on tärkeä keino, jolla vahvistetaan väestönvaroitusjärjestelmää ja parannetaan yhteiskunnan varautumista.

Maakunnan hallitus huomauttaa, että Ahvenanmaalle ei annettu samanlaista mahdollisuutta osallistua asian valmisteluun kuin muille sidosryhmille. Ahvenanmaan maakunnan hallitus ei saanut lainkaan muodollista lausuntopyyntöä esitysluonnoksesta, vaan huomasi itse mahdollisuuden lausunnon antamiseen Lausunto.fi -palvelun kautta. Tämä on merkille pantavaa siihen nähden, että järjestelmä on tarkoitettu koko maan kattavaksi ja että se suoranaisesti koskee Ahvenanmaata. On hyvin tärkeää, että Ahvenanmaan erityiset toimivaltasuhteet otetaan huomioon jo valmisteluvaiheessa silloin kun lainsäädännöllä on suoranaisia vaikutuksia maakunnan viranomaisiin ja väestöön. Maakunnan hallitus antoi lausuntonsa 10.6.2026 ja totesi tekstin olevan Ahvenanmaan osalta hyvin puutteellinen. Sen jälkeen, kun maakunnan hallitus oli antanut lausuntonsa, tekstiä täydennettiin Ahvenanmaan osalta yhteistyössä ministeriön ja maakunnan hallituksen kesken. Maakunnan hallitus on tekstiin pääosin tyytyväinen.

Tätä taustaa vasten maakunnan hallitus haluaa silti kertoa näkemyksensä asiassa erityisesti Ahvenanmaan itsehallintoon ja kieliolosuhteisiin sekä siihen liittyen, että tarvitsemme toimivan ja yhdenvertaisen varoitusjärjestelmän koko väestölle.

Järjestelmän implementoinnissa Ahvenanmaalla on otettava huomioon Ahvenanmaan itsehallintolaista (1144/1991) johtuva toimivallan jako. Varoitustilanteet voivat kuulua niin maakunnan kuin valtakunnankin lainsäädäntövaltaan. Maakunnalla on toimivalta muun muassa yleistä järjestystä ja turvallisuutta sekä palo- ja pelastustointa koskevissa asioissa, kun taas esimerkiksi väestönsuojelu, maanpuolustus ja valmius poikkeusolojen varalta kuuluvat valtakunnan toimivaltaan. Siksi sekä Ahvenanmaan että valtakunnan viranomaiset voivat joutua tekemään Ahvenanmaan väestölle suunnattuja vaaratiedotteita.

Maakunnan hallitus edellyttää, että hallitus löytää yhdessä Ahvenanmaan maakunnan hallituksen kanssa sellaisen ratkaisun, joka mahdollistaa sen, että Ahvenanmaan toimivaltaiset viranomaiset voivat käyttää Cell Broadcast -järjestelmää maakunnan toimivaltaan kuuluvissa asioissa, ja joka samalla varmistaa tehokkaan koordinoinnin valtakunnan viranomaisten kanssa. Tämä käy ilmi myös esityksestä: "Siksi on tärkeää, että järjestelmä mahdollistaa varoitusviestien nopean välittämisen riippumatta siitä, sijaitseeko toimivaltainen viranomainen maakunnassa vai valtakunnan hallinnossa". Tältä osin voitaisiin selventää, että tässä tarkoitetaan itsehallinnon viranomaisia.

Näin ollen on hyvin tärkeää, että Ahvenanmaan toimivaltaiset viranomaiset voisivat maakunnan toimivaltaan kuuluvissa tilanteissa tehdä ja välittää vaaratiedotteita ilman turhia viivytyksiä. Myös valtakunnan viranomaisten on voitava käyttää järjestelmää valtakunnan toimivaltaan kuuluvissa tilanteissa, ja lisäksi tarvitaan toimivat toimintatavat niihin tilanteisiin, jotka koskevat sekä Ahvenanmaata että valtakuntaa. Yksittäisissä tilanteissa ei voi aina ratkaista, onko kyse valtakunnan vai Ahvenanmaan toimivaltaan kuuluvasta asiasta, mikä on lisäperustelu sille, järjestelmää on voitava käyttää molempien tahojen toimivaltaan kuuluvissa asioissa. On välttämätöntä selventää, miten uusi Cell Broadcast -pohjainen järjestelmä integroidaan nykyisiin järjestelmiin, mukaan lukien hätäkeskustietojärjestelmä ERICA, ja miten se toimii suhteessa maakunnassa nykyisin käytössä oleviin ratkaisuihin.  Erityisen tärkeää on, että ahvenanmaalaisen viranomaisen ei tarvitsisi aikakriittisissä tilanteissa toimia valtakunnan viranomaisen kautta voidakseen panna täytäntöön maakunnan toimivaltaan kuuluvan varoituksen.

Maakunnan hallitus edellyttää, että ehdotettu järjestelmä toimii kattavasti Ahvenanmaalla sen käyttöönotosta alkaen ja että se on kokonaan käytettävissä ruotsin kielellä. Tämä ei koske pelkästään itse vaaratiedotetta, vaan myös järjestelmän viranomaiskäytössä tarvittavia teknisiä ja toiminnallisia osia. Ahvenanmaan väestöä on voitava varoittaa yhdenvertaisesti ja samaan aikaan kuin Suomen muutakin väestöä. Tämä ei ole pitkän

aikavälin kehittämistavoite, vaan perusedellytys, jonka on oltava kunnossa jo käyttöönoton yhteydessä.

Maakunnan hallitus edellyttää, että hallintovaliokunta huomioi nämä kysymykset asian jatkokäsittelyssä ja että Ahvenanmaan osalta varmistetaan oikeudellisesti ja operatiivisesti toimiva ratkaisu ennen kuin järjestelmä otetaan operatiiviseen käyttöön Ahvenanmaalla. Cell Broadcast -järjestelmän tulee toimia Ahvenanmaalla kattavasti, ruotsin kielellä ja samoin ehdoin kuin muualla maassa sen käyttöönotosta lähtien. Tämä edellyttää sitä, että itsehallintoviranomaiset voivat käyttää Cell Broadcast -järjestelmää.

Ministeri Ingrid Zetterman

Lakimies Camilla Hägglund-Palmqvist